

gentem sub caelo. in qua christiani non habeantur. Nam et in goc et in magoc. quæ sunt gentes hunorum. quæ ab eis gazari (Chazari) uocantur. iam una gens quæ fortior erat ex his. quas alexander conduxerat. circumcisa est. et omnem iudaismum (turcismum?) obseruat. Bulgarii quoque qui et ipsi ex ipsis VII. gentibus sunt. cottidie baptizantur. Atqui Bulgarorum ad Sacra christiana conversionem Scriptores magno consensu ad Seeculum IX. inclinans reponunt. Ad do locum de agro figuli Matth. c. XXVII. v. 7. Ad quem sic noster: *Modo idem ipse locus hospitale dicitur francorum. ubi tempore karoli (M.) uillas habuit, concedente illo rege (Aarone Raschidio) pro amore Karoli. Modo solummodo de elemosina christianorum uiuunt et ipsi monachi et aduentantes. Qui locus satis indicat, non adeo multum temporis inter Caroli M. mortem et haec scripta effluxisse.*

CXI. VIII. B. 7

107 Codex membraneus lat. Sec. XII. Folior. 188. f. luculente scriptus et rubricis distinctus, optimaque notae continet vasta *Commentaria in Evangelium S. Matthæi*, quæ in tergo thecae inscribuntur *Remigio Monacho Antissiodorensis Coenobii O. S. B. Auctori plurium Operum exegetico- rum in Scripturam Sec. IX. cui ejusmodi Commentaria post Tritheimium, Sixtumque Senens. tribuunt Arn. Wion in Ligno vit.*

P. I. L. 2. qui Exemplar mf. *Venetis* in *Bibl. S. Georgii, Majoris, Bern.* Pezsius in *Dissert. Isagog. ad Thes. Anecd.* qui simile in *Bibl. Electoris Monacensi* uidit, J. I. Frisius, qui in *Bibl. Gesneri* ad nostrum hunc Codicem adpellat. Verum, si *Commentaria ista Remigio* tributa, ut *Wion, Pezsius*, et nuper *Ang. M. Bandinius T. I. Catal. Bibl. Laur. col. 632.* testatus est, *Prologum* sic ordiuntur: *Admonendumus, ut spiritale opus spiritali intentione aggrediamur &c.* sique Opus ipsum teste *Bandinio* ita incipit: *Initium est inchoatio, vel alicujus rei principium, quasi primum caput &c.* necesse est, ut aut illorum Codices, aut noster alium sibi autorem quaerant, quam *Remigium*. Noster enim Codex post *Lemmata Capitum* litera quadrata rubra sic *Prologum* auspiciatur: *In Nomine. Altipotentis. Dei et Domini. Nostri Ihesu Christi. Incipit Tractatus. In Evangelium. Matthei Evangelistæ. Disertissimo. ac Luculentissimo. Digestus. Sermone. De Eo quid sit Evangelium et de Nominibus IIII. Evangelistarum qui Evangelium scripserunt. Cap. I. Domini Nostri Ihesu Christi Doctrinam. quam in eius nomine lecturi sumus. grece evangelium latine bonum nuntium dicitur &c.* Opus vero ipsum fol. 7. sic: *Liber Generationis Ihesu Christi. Preterea si tota series noui testamenti libri nomine accipiatur. in Capite libri scriptum est de domino &c.* Praeterea *Bandinio* Capita numerantur

rantur CCCLVI. nobis tantum CXXXII. Sola itaque Operis clausula est, quae in utroque Exemplari aliquantum congruit; ubi enim *Florentinum* legit: *qui in hoc praesenti saeculo in hospitio sui cordis meruerunt eum habere mansorem*, ibi *Nostrum*: *qui dominum mereantur hic et in futuro habere mansorem*. Verum istud nihil evincit, cum multis exemplis declarari facile possit, Commentatores recentiores diversos saepe numero una eademque phrasi antiquioris cujusdam usos fuisse. Quare rem in medio relinquo, definire non ausus, quatenus ad *Remigium Antissiod.* Commentaria pertineant. In nostris praeter *Augustinum*, *Hieronimum*, *Ambrosium* &c. etiam *Gregorius M.* et *Beda* excitantur. Unde de aetate statues. *Awendora* esse docuit frustrata in quaerendo diligentia. A publicandis absterre possit illud:

In Silvam ne ligna feras.

CXII. VII. C. 24.

181 Codex membraneus lat. Sec. XIV. Folior. 259. f. per duas columnas exaratus rubricisque distinctus hunc praefert titulum miniatum: *Incipit postilla super euangelium mathei edita a fratre michaele de massa Ordinis fratrum heremitarum sancti augustini sacre pagine bachalario*. Post *Proemium* generale in Commendationem fa-

Denis Codd. mfs. theol. Bibl. Palat.

crarum literarum, quod incipit: *Erunt fructus eius in cibum et folia eius ad medicinam, dicit dominus deus, hic est terminus in quo possidebitis terram. ezech. c. 47.* &c. sequitur aliud, quod *Divisio librorum* inscribitur, et post hoc demum succedit *Principium* sive *Praefatio super euangelium mathei*, quam *Commentaria* in duos illos *Prologos Matthaei Evangelio* praefigi solitos excipiunt. Occupantur his prima 16. folia, tandemque *fol. 17.* Enarratio ipsa hoc modo exorditur: *Liber generationis ihesu christi. totum euangelium beati mathei sicut et alia euangelia versantur principaliter circa christum qui est capud ecclesie verum* &c. et desinit in his c. 26. verbis: *antequam gallus cantet bis, ter me negabis*, quae potius ex *Marci 14.* accersita sunt. Opus itaque imperfectum est in hoc Codice, eo magis, quod teste *Ossingero* in *Biblioth. Augustin.* p. 567. *Michael* non in *Matthaeum* tantum, sed in omnes *Evangelistas* commentatus sit. *Rivulos* illum *impuros* in *Postilla* sua derivasse, argumento fit illud *fol. 247. p. 2.* *Narrat iacobus in libro de vita christi quod die mercurij ante passionem — fuit virgo maria in tanto dolore et in tam forti agonia quod pluries illa die cecidit ad pedes sui dulcissimi filij semimortua* &c. *Senensis* fuit *Michael*, in oppido *Massae* natus, et morte praematura raptus *Parisis 1336.* Quae scripsit, habentur in *Biblioth. supracit.* uti

U